

Ympäristövastuuraaportti 2021-2022 / TeA

VD/4054/11.00.00.01/2019

KR/JV/TKR/MV

Ympäristövastuuraaportti 2020–2021 on valmistunut. Vantaan kaupunkistrategian tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen pääsemiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2018 kaupungin resurssiviisauden tiekartan 2030, josta johdettiin toimialojen toteutussuunnitelmat. Resurssiviisauden tiekartan päivitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 28.2.2022 pian kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen. Tiekartan toimialojen toteutussuunnitelmien päivitys on parhaillaan käynnissä. Ympäristövastuuraaportin vuosille 2021–2022 hyväksyy kaupunkiympäristölautakunta ja se merkitään tiedoksi kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa.

Uuden strategian mukaisesti Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateema jatkaa edellisellä valtuustokaudella alkanutta työtä Vantaan hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi. Teeman uutena näkökulmana on luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Teeman työtä ohjaa poikkihallinnollinen johtoryhmä "Hiilijory" ympäristöjohtajan vetämänä. Hiilijory seuraa resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden sekä soveltuvien kestävä kehityksen SDG-tavoitteiden etenemistä.

Vantaan kaupungin ympäristövastuuraaportti 2021–2022 kertoo kuinka hyvin Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimialojen toteutussuunnitelmien tavoitteet ovat edenneet vuoden aikana. Raportissa on myös yhteenveto valtuustokauden 2018–2021 tiekartan tavoitteiden toteutumisesta. Entiseen tapaan raportissa kerrotaan myös hyvistä toimintatavoista ja teoista, joita resurssiviisauden edistämiseksi on Vantaalla tehty. Raporttiin on myös kerätty kaupungin ekologisen kestävyysindikaattorit, joilla kehitystä on seurattu jo vuodesta 2007 sekä ympäristötilinpito 2021. Tänä vuonna ympäristövastuuraaportti on toteutettu ensimmäistä kertaa visuaalisella Power BI-työkalulla.

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet vuosittain vuodesta 2010 asti ja trendi vaikuttaa jatkuvan. Vuoden 2021 päästötiedot saadaan vasta toukokuussa 2022, jolloin ne lisätään ympäristövastuuraaporttiin. Tällä hetkellä Vantaa on tavoitellulla päästöjen vähenemisuralla. Jotta kaupungin hiilineutraalisuustavoite saavutettaisiin vuoteen 2030 mennessä Vantaan alueella tulee vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 80 prosenttia vuoden 1990 päästöihin verrattuna, sitoa Vantaan kasvillisuuteen hiiltä ja kompensoida loput jäljelle jäävät päästöt.

Vantaan päästöt ovat laskeneet suurelta osin Vantaan Energian toimien vuoksi, mutta myös kaupungin omat toimet kaupunkiorganisaation päästöjen vähentämiseksi ovat edenneet. Helpot toimet on toteutettu ja vaikeammin ratkaistaviin asioihin on puututtu muun muassa selvittämällä niitä keinoja, joilla muutoksiin päästään. Liikenteen päästöt ovat iso haaste ja päästöjen vähentämiseen tarvitaan myös kuntalaisten ja yritysten toimia.

Ympäristövastuuraaportti on jäsennelty valtuustokauden 2018–2021 resurssiviisauden tiekartan kaistojen mukaan: Energiantuotanto ja -kulutus, Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, Kulutus ja materiaalit ja Vastuullinen vantaalainen. Raportin mukaan suurin osa toimialojen resurssiviisauden tiekartan ja toteutussuunnitelmien toimenpiteistä on lähtenyt käyntiin ja edennyt suunnitelmien mukaan. Joidenkin toimenpiteiden aloittamista on jouduttu siirtämään eteenpäin tai tavoitteita tarkistamaan.

Raportin mukaan Energiantuotanto- ja kulutus -kaistan toimenpiteet ovat edenneet hyvin.

Vantaan Energialla on käynnissä useita kehittämishankkeita. Yhtiö muun muassa rakentaa parhaillaan jätevoimalalle laajennusta, joka hyödyntää kierrätyslaitosten erottelemaa kaupan ja teollisuuden jätettä, kuten kierrätyskelvotonta pahvia ja muovia. Lisäksi Martinlaakson voimalaitokselle rakennetaan kestopuubiovoimala ja Kuninkaalaan suunnitteilla olevaan lämmön kausivarastoon voi tulevaisuudessa varata kesäajan yllämpöä muun muassa uusiutuvista energiantuotannosta.

Öljyn kulutus on vähentynyt kaupungin kiinteistöissä lähinnä maalämpöön siirtymisen seurauksena. Hiilijalanjälkilaskentaa on pilotoitu kaavahankkeissa ja uusissa tonttikilpailuissa on vaadittu A-energiatehokkuusluokkaa. Valmistelussa on tontinluovutuskilpailuja, joissa on huomioitu kaupungin ympäristötavoitteet. Lisäksi maankäyttösopimuksissa on selvitetty mahdollisuuksia energiatehokkuusvaatimuksista ja pilotoitu niitä. Uusiutuvan energian omatuotantoa sähkössä sekä lämmössä on lisätty vuosittain peruskorjaus- sekä uudisrakennushankkeissa. Uusiutuvan energian alkuperätaakuita ei ole kilpailutettu sähkönhankinnan 2023–2026 yhteydessä.

Yhdyskuntarakentaminen ja liikkumisen kaistan toimenpiteiden tiimoilta selvitettiin kuinka kaupunki voi ohjata erityisesti maankäytön keinoin resurssiviisauteen ja vähähiiliseen rakentamiseen erityyppisillä kaupunkialueilla. Lisäksi raportin mukaan uusista asemakaavoista puolet sijoittui vuonna 2021 joukkoliikennevyöhykkeelle, mikä jäi alle tavoitteen (80 %). Ratikan suunnittelu on katu- ja alustavan rakennussuunnittelun vaiheessa ja resurssiviisaus on nostettu yhdeksi suunnitteluperiaatteeksi. Bussilinjastoa ja matkaketjujen sujuvuutta on kehitetty edelleen yhdessä HSL:n kanssa.

Kestävän liikkumisen edistäminen kaupungilla on jatkunut vahvana. Muun muassa vuonna 2020 valmistunutta pyöräliikenteen tavoiteverkkotyötä täydentämään on laadittu pyöräliikenteen edistämishjelma. Vantaan liikennepoliittisen ohjelman päivitys on alkanut. Luonnon monimuotoisuuden seuranta on kehittynyt ja Vantaa on lähtenyt pilottikuntana mukaan Suomen ympäristökeskuksen järjestämään hankkeeseen ekologisesta kompensaatiosta. Myös luontopohjaiset ratkaistu hulevesien hallinnassa ovat kehittyneet.

Kulutus ja materiaalit -kaistan toimenpiteiden etenemisestä on raportoitu muun muassa uusiomateriaalien käytön lisääntyneen infran rakentamiskohteissa. Infrarakentamisessa on myös pilotoitu hiililaskuria hyvin tuloksin. Elinkeinopalveluissa kiertotalousklusterista on muodostunut osa jatkuvaa toimintaa. Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön rakennus- ja purkujäteselvityksen sähköistä menettelyä Lupapisteessä.

Ruokailun osallisuuden mahdollisuuksia ja ilmastovalintojen näkyväksi tekemistä on kehitetty. Ruokailun ympäristövaikutuksia nostetaan esiin Hiilidiili-merkillä päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Lisäksi hankintakeskuksen arviointiryhmän työskentelyä on kehitetty. Kilpailutusten kriteereitä ja ympäristövaatimuksia sopimuksissa viedään eteenpäin ja kehitetään myös yhteistyössä palveluntuottajien ja muiden kaupunkien kanssa. Jätteiden lajittelua on parannettu kaupungin yksiköissä, mutta esimerkiksi muovinkeräyksessä on vielä kehitettävää.

Vantaa edistää vastuullisuutta muun muassa vapaaehtoisilla hankintojen green deal -sopimuksilla. Vantaa on mukana kolmessa green deal -sopimuksessa, joilla tavoitellaan kestävää purkamista, päästöttömiä työmaita sekä haitallisten kemikaalien vähentämistä päiväkodeissa. Päästöttömien työmaiden pilotit käynnistyvät vuoden 2022 aikana.

Vastuullinen Vantaa kaistan toimenpiteiden mukaan ympäristöjohtamista kaupungissa on edistetty. Ympäristöjohtamisjärjestelmä Ekokompassi on rakenteilla Kaupunkiympäristön toimialalla ja sitä

laajennetaan muille toimialoille. Ympäristö- ja hiilineutraaliuskokonaisuutta ei tällä hetkellä lisätä esimiesvalmennukseen, mutta koulutustarjontaa on saatavissa muun muassa teemoittaisessa johtamistarjottimessa.

Kaupungin ekotukiverkosto kasvaa. Ilmastokumppanuusmallien selvitystä ja käyttöönottoa varten käynnistyi hanke vuonna 2021, jonka yhteydessä selviää myös ympäristöjohtamisen edistäminen yrityksissä jatkossa ja kaupungin mahdollisuudet tukea sitä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on useita hankkeita ympäristövastuullisuuden edistämiseksi. Muun muassa lukiokoulutukseen kuuluu luonnollisena osana kestävään tulevaisuuteen kasvattaminen ja ympäristötietojen opettaminen. Vantaan Korsossa Ruusuvuoren yläkoulussa oppilailla on Radikaali toivo -valinnaisaineessa mahdollisuus uudenlaiseen ilmasto- ja ympäristökasvatukseen.

Lisäksi Vantaan kaupunginkirjasto ideoi ja toteutti vuonna 2021 Ilmastolukupiiri-kampanjan yhteistyössä muun muassa muiden kirjastojen ja Greenpeacen kanssa. Asukkaille suunnattuja talkoita muun muassa vieraslajien kitkennässä järjestettiin myös vuonna 2021 ja Ilmastoinfo jatkoi kampanjoitaan sekä tarjosi neuvontaa ympäristövastuullisemman arjen helpottamiseksi.

Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden vaikuttavuutta on edelleen vaikea arvioida, mutta arvioinnin kehittämistyötä tehdään jatkuvasti niin valtakunnallisesti kuin kaupungin sisälläkin. Raportti on koottu ja toimitettu ympäristökeskuksessa useiden kaupungin asiantuntijoiden tuottamasta aineistoista.

Vantaan Ympäristövastuuraportti 2021–2022 on päätösesityksen liitteenä, minkä lisäksi se on luettavissa: [Microsoft Power BI](#) -palvelussa (avautuu uuteen välilehteen).

Kaupunkiympäristölautakunta 10.5.2022 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- hyväksyä Ympäristövastuuraportti 2021–2022 ja
- esittää se kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että perussuomalaisten lautakuntaryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:
"Kaupunginkasvun ja tiivistyvän kaupunkirakenteen vaikutuksena rakentamisen hiilijalanjälki kasvaa merkittävästi. Tiivistäminen perustuu parkkitalojen ja muu rakenteellisen pysäköinnin järjestelyihin sekä korkeiden kerrostalojen tuotantoon. Ne ovat pääosin betonia. Useissa tutkimuksissa (mm professori Seppo Junnila, Aalto yliopisto; Ratkaisuja kasvavien kaupunkien hiilivelan hallintaan) on osoitettu, että tämänkaltaisen kaupungin rakentuminen on elinkaaren hiilijalanjäljen kannalta kaikkein haitallisinta ottaen huomioon rakennuksen sekä asukkaiden päästöt.

Rakenteellinen keskitetty pysäköinti muodostaa myös sähköautojen yleistyessä hallitsemattoman paloriskin kaupunkikeskustoihin."

Merkittiin, että vihreiden lautakuntaryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:
"Jotta kaupungin tavoitteet olla hiilineutraali 2030 ja vahvistaa kaupungin luonnon monimuotoisuutta on mahdollista saavuttaa, tulisi kaupungin kehittää kunnianhimoisia ja ennakkoluulottomia ratkaisuja

erityisesti kuntalaisten roolin ja yritysysteistyön vahvistamiseksi. Liikenteen päästöjen vähentämistä on syytä vahvistaa seuraamalla ja hyödyntämällä resurssiviisauden tiekartan mukaisesti uuteen tutkimukseen ja teknologiaan perustuvia keinoja.”

Liitteet:

- Ympäristövastuuraaportti 2021–2022

Täytäntöönpano: Ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

ympäristösuunnittelija Tina Kristiansson, puh. 050 314 5684
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi